
Recommendation of the Committee of Ministers to member States on the European Code of Ethics for Prison Staff

Unofficial translation into Finnish

Recommandation du Comité des Ministres aux Etats membres sur le Code européen de déontologie pour le personnel pénitentiaire

Traduction non-officielle en finnois

Ministerikomitean suositus jäsenvaltioille eurooppalaisista vankilahenkilökunnan eettisistä säännöistä

© Council of Europe, original English and French versions

Text originated by, and used with the permission of, the Council of Europe. This unofficial translation is published by arrangement with the Council of Europe, but under the sole responsibility of the translator.

* * * * *

© Conseil de l'Europe, versions originales en anglais et français

Le texte original provient du Conseil de l'Europe et est utilisé avec l'accord de celui-ci. Cette traduction est réalisée avec l'autorisation du Conseil de l'Europe mais sous l'unique responsabilité du traducteur.

Epävirallinen käännös

Ministerikomitean suositus CM/Rec(2012)5 jäsenvaltioille eurooppalaisista vankilahenkilökunnan eettisistä säännöistä

(Ministerikomitean hyväksymä 12. huhtikuuta 2012 ministereiden sijaisten 1140. kokouksessa)

Euroopan neuvoston perussäännön artiklan 15.b mukaisesti ministerikomitea, joka

palauttaa mieliin, että Euroopan neuvoston tavoite on saavuttaa laajempi yhtenäisyys jäsentensä välillä;

pitää mielessä, että Euroopan neuvoston tarkoituksena on myös edistää oikeusvaltioperiaatetta, joka muodostaa perustan aidolle demokratialle;

katsoo, että rikosoikeusjärjestelmä on avainasemassa oikeusvaltioperiaatteen turvaamisessa ja että vankilahenkilökunnalla on järjestelmässä keskeinen rooli;

ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen (ETS nro 5) ja Euroopan neuvoston ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön;

ottaa huomioon myös kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi perustetun eurooppalaisen komitean tekemän työn ja erityisesti sen yleisraporteissaan luomat standardit;

toistaa, ettei keneltäkään tule riistää vapautta muutoin kuin viimeisenä mahdollisena keinona ja lain määräämässä järjestyksessä;

painottaa, että vapausrangaistusten täytäntöönpanossa ja vankien kohtelussa on otettava huomioon turvallisuuteen, turvatoimiin ja hyvään järjestykseen liittyvät vaatimukset ja samalla taattava vankilaolot, jotka eivät loukkaa ihmisarvoa ja jotka tarjoavat vangeille mielekästä työtoimintaa ja kuntoutusta valmistellen näin heidän sopeutumistaan takaisin yhteiskuntaan;

pitää tärkeänä, että Euroopan neuvoston jäsenvaltiot jatkavat vankilapolitiikkaansa koskevien yleisten periaatteiden ajanmukaistamista ja noudattamista;

katsoo lisäksi, että tällaisten yleisten periaatteiden noudattaminen lisää kansanvälistä yhteistyötä alalla;

katsoo, että monien vankeinhoidon tavoitteiden saavuttaminen riippuu yhteiskunnan osallistumisesta ja yhteistyöstä ja että vankeinhoidon tehokkuus riippuu yhteiskunnan tuesta.

ottaa huomioon merkittävät sosiaaliset muutokset, jotka ovat vaikuttaneet rikosoikeudellisen alan merkittäviin kehityssuuntauksiin Euroopassa viimeisen kahden vuosikymmenen aikana;

yhtyy jälleen kerran Euroopan neuvoston ministerikomitean suositusten sisältämiin standardeihin, jotka koskevat vankeinhoitopolitiikan ja -käytännön tiettyjä piirteitä, ja erityisesti:

- suositukseen Rec(89)12 koulutuksesta vankilassa;
- suositukseen Rec(93)6 vankeinhoidollisista ja kriminologisista näkökulmista tartuntatautien, kuten aidsin, ja niihin liittyvien terveysongelmien kontrolloinnista vankilassa;
- suositukseen Rec(97)12 seuraamusten ja toimenpiteiden toimeenpanossa osallisena olevasta henkilökunnasta;
- suositukseen Rec(98)7 vankiloiden terveydenhuollon eettisistä ja organisatorisista näkökulmista;
- suositukseen Rec(99)22 vankiloiden yliasutuksesta ja vankimäärän kasvusta;
- suositukseen Rec(2003)22 ehdonalaisesta vapaudesta;

- suositukseen Rec(2003)23 elinkautisvankien ja muiden pitkäaikaisvankien rangaistusten täytäntöönpanon järjestämisestä;
- suositukseen Rec(2006)2 Euroopan vankilasäännöistä;
- suositukseen Rec(2006)13 tutkintavankeuden käytöstä, olosuhteista, joissa se tapahtuu, ja suoja-toimien järjestämisestä väärinkäytöksiä vastaan;
- suositukseen CM/Rec(2008)11 seuraamusten tai toimenpiteiden alaisia nuoria rikoksentehtäjiä koskevista eurooppalaisista säännöistä;

pitää mielessä Yhdistyneiden kansakuntien lainvalvontaviranomaisten menettelytapasäännöstön, Yhdistyneiden kansakuntien vankeinhoidon vähimmäissäännöt sekä Yhdistyneiden kansakuntien säännöt naisvankien kohtelusta ja naispuolisten rikoksentehtäjiä vapautettaessa toimeenpantavista seuraamuksista (Bangkokin säännöt);

ottaa huomioon tarpeen suositella yhteisiä eurooppalaisia vankilahenkilökunnan yleisiä tavoitteita, tehtävien suorittamista ja vastuuta koskevia periaatteita ja ohjeita voidakseen taata turvallisuuden ja yksilöiden oikeudet oikeusvaltioperiaatteen ohjaamissa demokraattisissa yhteiskunnissa;

suositaa, että jäsenvaltioiden hallitukset ottavat ohjeekseen valtioiden sisäisissä vankilahenkilökuntaa koskevissa lainsäädännöissään, käytännön toimissaan ja menettelysäännöissään eurooppalaisten vankilahenkilökunnan eettisten sääntöjen mallia koskevassa tekstissä esitetyt periaatteet, jotka on liitetty tähän suositukseen, jota tulisi lukea yhdessä Euroopan vankilasääntöjen kanssa;

suositaa lisäksi, että jäsenvaltioiden hallitukset jakavat tätä tekstiä ja siihen perustuvia eettisiä sääntöjä mahdollisimman laajalle ja valvovat, että asianomaiset tahot panevat niitä toimeen.

Liite suositukseen CM/Rec(2012)5

I. Sääntöjen laajuuden määrittely

Nämä säännöt koskevat vankilahenkilökuntaa kaikilla hierarkian tasoilla.

Näissä säännöissä termiä "vankila" käytetään kuvatessa laitoksia, joissa pidetään vangittuna henkilöitä, jotka oikeusviranomainen on määrännyt tutkintavankeuteen tai jotka ovat menettäneet vapautensa tuomion seurauksena.

Näiden sääntöjen mitään kohtaa ei pidä tulkita siten, että se estäisi asiaa koskevien kansainvälisten ihmisoikeusasiakirjojen ja –standardien, erityisesti Euroopan vankilasääntöjen, sekä erikoishenkilöstöryhmiin pätevien muiden ammattieettisten sääntöjen soveltamisen.

II. Vankilahenkilökunnan tavoitteet

1. Oikeusvaltioperiaatteen ohjaamassa demokraattisessa yhteiskunnassa vankilahenkilökunnan päättävien on oltava:

- hoitaa tehtävänsä kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten standardien mukaisesti;
- suojata ja kunnioittaa ihmisten perusoikeuksia ja -vapauksia, jotka on vahvistettu erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksessa;
- taata, että kaikki vangit ovat turvassa ja heitä pidetään oloissa, jotka ovat asianomaisten kansainvälisten standardien ja erityisesti Euroopan vankilasääntöjen mukaisia;¹
- kunnioittaa ja suojata kansalaisten oikeutta siihen, että heitä suojellaan rikolliselta toiminnalta;
- edistää vankien sopeutumista takaisin yhteiskuntaan heidän vapaututtua järjestämällä heille mahdollisuuden käyttää vankilassa aikaansa myönteisesti.

III. Vankilahenkilökunta ja rikosoikeusjärjestelmä

¹ Ministerikomitean suositus Rec(2006)2 jäsenvaltiolle Euroopan vankilasäännöistä (Ministerikomitean hyväksymä 11. tammikuuta 2006 ministereiden sijaisten 952. kokouksessa).

2. Vankilahenkilökunnalla on oltava erilaiset roolit ja tehtävät vankien suhteen kuin poliisilla, armeijalla, syyttäjälaitoksella ja oikeuslaitoksella.

3. Vankilahenkilökunnan on toimittava tarkoituksenmukaisesti yhteistyössä rikosoikeusjärjestelmän muiden asianomaisten laitosten kuten yhdyskuntaseuraamuslaitoksen kanssa, jos sellainen on olemassa.

IV. Ohjeet vankilahenkilökunnan menettelytavoista

A. Vastuu

4. Vankilahenkilökunnan on kaikilla hierarkian tasoilla oltava henkilökohtaisesti vastuussa omista toimistaan, laiminlyönneistään ja alaisilleen antamistaan käskyistä ja otettava vastaan niiden seuraukset; heidän on aina varmistettava etukäteen niiden toimien lainmukaisuus, joihin he aikovat ryhtyä.

B. Luotettavuus

5. Vankilahenkilökunnan on ylläpidettävä ja edistettävä henkilökohtaisen rehellisyyden ja luotettavuuden korkeaa tasoa.

6. Vankilahenkilökunnan on pyrittävä ylläpitämään myönteistä ammatillista suhdetta vankeihin ja heidän perheenjäseniinsä.

7. Vankilahenkilökunta ei saa antaa heidän yksityisten, taloudellisten tai muiden intressien aiheuttama ristiriitaa heidän asemansa kanssa. Kyseisten eturistiriitojen välttäminen ja neuvon kysyminen epävarmoissa tilanteissa on koko vankilahenkilökunnan vastuulla.

8. Vankilahenkilökunnan on vastustettava kaikkia korruption muotoja vankeinhoidossa. Henkilökunnan on ilmoitettava esimiehille ja muille asianomaisille tahoille kaikesta vankeinhoidon piirissä tapahtuvasta korruptiosta.

9. Vankilahenkilökunnan on noudatettava kaikkia heidän esimiestensä asianmukaisesti antamia lainmukaisia määräyksiä, mutta heillä on oltava velvollisuus pidättäytyä noudattamasta määräyksiä, jotka vakavasti ja selvästi rikkovat lakia, ja ilmoittaa sellaisista määräyksistä ilman, että heidän tarvitsee pelätä seuraamuksia.

C. Ihmisarvon kunnioittaminen ja suojeleminen

10. Vankilahenkilökunnan on aina kunnioitettava ja suojeltava kaikkien oikeutta elämään.

11. Vankilahenkilökunnan on päivittäisiä tehtäviä suorittaessaan kunnioitettava ja suojeltava ihmisarvoa sekä ylläpidettävä ja valvottava kaikkien henkilöiden ihmisoikeuksia.

12. Vankilahenkilökunta ei saa missään tilanteessa kiduttaa tai muuten kohdella tai rangaista epäinhimillisesti tai halventavasti, yllyttää sellaiseen taikka sallia sellaista, vaikka esimies määräisi.

13. Vankilahenkilökunnan on kunnioitettava ja suojeltava kaikkien vankien fyysistä, seksuaalista ja psyykkistä koskemattomuutta sekä suojeltava sitä myös muiden vankien tai kenen tahansa muun henkilön kohdistamalta väkivallalta.

14. Vankilahenkilökunnan on aina kohdeltava vankeja, vierailijoita, virkatovereita ja kaikkia muita vankilaan saapuvia henkilöitä kohteliaasti ja kunnioittaen.

15. Vankilahenkilökunta saa puuttua yksilön yksityiselämän suojaan vain silloin, kun se on ehdottoman välttämätöntä ja sillä pyritään saavuttamaan lainmukainen tavoite.

16. Vankilahenkilökunta ei saa käyttää voimakeinoja vankeja kohtaan, paitsi kun on kyse itsepuolustuksesta, pakoyrityksestä tai laillisen määräyksen aktiivisesta tai passiivisesta vastustamisesta, ja silloinkin vain viimeisenä keinona.

17. Vankilahenkilökunta saa suorittaa henkilöön kohdistuvia tarkastuksia vain silloin, kun sen on ehdottoman välttämätöntä, eikä vankeja tule nöyryyttää menettelyn aikana.

18. Vankilahenkilökunta saa käyttää sitomisvälineitä vain siten kuin Euroopan vankilasääntöjen säännössä 68 on säädetty. Eritoten he eivät saa koskaan sitoa naisia synnytyksen käynnistyttyä, synnytyksen aikana tai välittömästi synnytyksen jälkeen.

D. Huolenpito ja tuki

19. Vankilahenkilökunnan on ymmärrettävä henkilökohtaisia tarpeita, joita yksilöillä, kuten nuorilla, naispuolisilla, vähemmistöihin kuuluvilla, ulkomaalaisilla, iäkkäillä ja vammaisilla vangeilla tai muusta syystä turvattomassa asemassa olevilla vangeilla on, ja kaikin keinoin pyrittävä huolehtimaan heidän tarpeistaan.

20. Vankilahenkilökunnan on taattava vankeudessa olevien henkilöiden terveyden suojeleminen ja erityisesti ryhdyttävä välittömiin toimiin lääkärinhoidon varmistamiseksi aina tarvittaessa.

21. Vankilahenkilökunnan on huolehdittava henkilöiden turvallisuudesta, hygieniasta ja tarkoituksenmukaisesta ravinnosta vankeuden aikana. Vankilahenkilökunnan on kaikin keinoin pyrittävä takaamaan, että vankilaolot vastaavat asianomaisten kansainvälisten standardien ja erityisesti Euroopan vankilasääntöjen vaatimuksia.

22. Vankilahenkilökunnan on pyrittävä edistämään vankien sopeutumista takaisin yhteiskuntaan rakentavia toimintoja, henkilökohtaista vuorovaikutusta sekä tukea sisältävän suunnitelman avulla.

E. Oikeudenmukaisuus, puolueettomuus ja syrjimättömyys

23. Vankilahenkilökunnan on kunnioitettava moninaisuutta ja erilaisuutta syrjimättä ketään vankia sukupuolen, iän, rodun, ihonvärin, kielen, uskonnon, poliittisen tai muun mielipiteen, kansallisen tai sosiaalisen alkuperän, kansalliseen vähemmistöön kuulumisen, omaisuuden, syntyperän tai muun aseman taikka vangin tekemän tai oletetun rikoksen perusteella. Vankilahenkilökunnan on erityisesti kiinnitettävä huomiota Euroopan vankilasääntöjen säännön 29 sääntöihin.

24. Vankilahenkilökunnan on otettava kokonaisvaltaisesti huomioon tarve toimia ja kamppailla rasismia ja muukalaisvihaa vastaan sekä edistää sukupuolisensitiivisyyttä ja ehkäistä kaikenlainen sekä muuta henkilökuntaa että vankeja koskeva seksuaalinen ahdistelu.

25. Vankilahenkilökunnan on suoritettava tehtävänsä oikeudenmukaisesti, objektiivisesti ja johdonmukaisesti.

26. Vankilahenkilökunnan on kunnioitettava sellaisten vankien syyttömyysolettamaa, joita ei ole vielä tuomittu tuomioistuimessa.

27. Vankilahenkilökunnan on käytettävä tasapuolisia ja oikeudenmukaisia kurinpitotoimia Euroopan vankilasääntöjen mukaisesti.² Lisäksi heidän on kunnioitettava periaatetta, jonka mukaan kurinpitotodistuksesta syytettäviä vankeja on pidettävä syyttöminä kunnes toisin todistetaan.

F. Yhteistyö

28. Vankilahenkilökunnan on taattava, että vangit voivat käyttää oikeuttaan olla säännöllisesti ja riittävästi yhteydessä asianajajiinsa ja perheisiinsä koko vankeutensa ajan.

29. Vankilahenkilökunnan on edistettävä yhteistyötä vankien eduksi työskentelevien valtiollisten tai valtiosta riippumattomien järjestöjen ja yhteiskunnallisten ryhmien kanssa.

30. Vankilahenkilökunnan on edistettävä yhteistyön, tuen, keskinäisen luottamuksen ja ymmärryksen ilmapiiriä työtovereiden keskuudessa.

G. Luottamuksellisuus ja tietosuoja

31. Vankilahenkilökunnan hallussa oleva luottamuksellinen tieto on pidettävä salassa ellei tehtävien suorittaminen tai lain tarpeet ehdottomasti toisin edellytä.

---

² Säännöt 56-63.

32. Erityistä huomiota on kiinnitettävä velvollisuuteen kunnioittaa lääkärin vaitiolovelvollisuuden periaatteita.

33. Vankilahenkilökunnan keräämät, säilyttämät ja käyttämät henkilökohtaiset tiedot ovat tietosuojaperiaatteiden alaisia ja eritoten niiden käyttö on rajattava laillisten, perusteltujen ja tarkoin määrättyjen tehtävien täyttämiseen.

V. Yleistä

34. Vankilahenkilökunnan on kunnioitettava näitä sääntöjä. Heidän on myös parhaan kykynsä mukaan ehkäistävä ja jyrkästi vastustettava näiden rikkomista.

35. Vankilahenkilökunnan, jolla on aihetta uskoa, että näitä sääntöjä on rikottu tai aiotaan rikkoa, on ilmoitettava asiasta heitä ylemmille viranomaisille ja tarvittaessa muille asianomaisille viranomaisille.